

Helsinki 13.1.2022

Dnro 3/03/22

Viite: Lausuntopyyntö 3.12.2021

Asia: Oikeusministeriön hallinnonalan uuden viraston nimi

oikeusministeriö
hallitusneuvos Satu-Maaria Natunen

Lausunto viraston nimiehdotuksesta *Oikeushallinnon erityisviranomaiset – Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen*

Oikeusministeriö pyytää lausuntoa uuden viraston nimiehdotuksesta *Oikeushallinnon erityisviranomaiset – Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen*. Virasto kokoaa hallinnollisesti yhteen seuraavat oikeusministeriön hallinnonalan viranomaiset: Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti, konkurssiasiamies, kuluttajariitalautakunta, lapsiasiavaltuutettu, oikeudenkäyntiavustajalautakunta, Onnettomuustutkintakeskus, tasa-arvovaltuutettu, tiedusteluvalvontavaltuutettu, tietosuojavaltuutettu, vanhusasiavaltuutettu ja yhdenvertaisuusvaltuutettu.

Viraston perustamisen tavoitteena on siirtää edellä mainittujen viranomaisten hallinnollisia tehtäviä oikeusministeriöltä uuden viraston hallintopalveluyksikköön ja näin vahvistaa viranomaisten hallinnollisia tukipalveluja. Viranomaisten asema, tehtävät ja toimivaltuudet säilyvät ennallaan, ja kukin viranomainen esiintyy jatkossakin kansalaisille erillisenä toimijana.

Suositus

Suositamme uudelle virastolle nimeä *Oikeushallinnon erityisvirasto – Specialmyndigheten inom justitieförvaltningen*.

Perustelemme suositusta seuraavasti:

Uuteen virastoon kootaan monia tehtävänkvaltaan erilaisia oikeusministeriön hallinnonalan viranomaisia. Siksi viraston tehtävää kuvaavaa nimeä on tässä yhteydessä vaikea tai jopa mahdotonta antaa, koska siitä tulisi väistämättä joko liian pitkä tai se antaisi liian yksipuolisen kuvan viraston toiminnasta.

Nimiehdotus *Oikeushallinnon erityisviranomaiset – Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen* kuvaa sitä, että uuteen virastoon kuuluu useita erillisiä viranomaisia. Suomenkielisestä nimiehdotuksesta puuttuu kuitenkin yksittäiseen valtioonhallinnon toimielimeen viittaava nimen perusosa kuten *virasto*, *keskus* tai *laitos*, joka kertoo ongelmitta, millaisesta nimen tarkoitteesta on kyse. Nimiehdotuksen monikollinen loppuosa *viranomaiset* yhdistyy kielitajussa ensisijaisesti joko useaan virastoon tai virastoissa julkishallinnon tehtäviä hoitaviin virkahenkilöihin. Sama koskee

ruotsinkielistä monikollista perusosaa *myndigheterna*. Tämä haittaa nimen käytettävyyttä ja ymmärrettävyyttä.

Esimerkiksi virkkeen ”Hän työskentelee Oikeushallinnon erityisviranomaisissa” pohjalta on vaikea hahmottaa, että henkilö tekee töitä usean viranomaisen sijaan yhdessä virastossa. Myös virkkeestä ”Oikeusministeriön hallinnonalan virastoja ovat muun muassa Tuomioistuinvirasto, Oikeusrekisterikeskus ja Oikeushallinnon erityisviranomaiset” on vaikea tulkita, että *Oikeushallinnon erityisviranomaiset* viittaa yhteen virastoon, joka kokoaa yhteen erillisiä viranomaisia.

Nimiehdotuksen termiä *erityisviranomainen (specialmyndighet)* on käytetty lainsäädännössä viittaamassa työneuvostoon. Lisäksi sana esiintyy Tieteen termipankin työneuvostoa ja konkurssiasiamiestä käsittelevissä termiartikkeleissa. Näissä yhteyksissä termillä tarkoitetaan ministeriön alaista, mutta toiminnassaan riippumatonta viranomaista. Uutta virastoa kuvaisi siis ilmaus *oikeushallinnon erityisviranomaisten virasto*. Tämä olisi kuitenkin viraston nimenä liian pitkä ja hankala. Termi *erityisviranomainen* ei myöskään ole suurelle yleisölle tuttu. Sen perusteella ei pysty päättämään, millä tavalla nämä viranomaiset ovat erityisiä ja poikkeavat muista viranomaisista. Vaikka uuden viraston nimeä ei ole tarkoitus käyttää erityisviranomaisten toiminnassa asiakkaidensa kanssa, se tulee kuitenkin näkymään esimerkiksi ministeriön hallinnonala esittelevissä ja käsittelevissä teksteissä, kuten verkkosivuilla.

Nimen käytettävyyden takia suositamme, että termin *erityisviranomainen* tunnusmerkkisin osa, sana *erityinen*, yhdistetään sanaan *virasto*, joka viittaa selkeästi yhteen valtionhallinnon toimielimeen. Sana *erityisvirasto* ei tosin sekään kuvaa toiminnan sisältöä tarkasti, mutta se kertoo laajalle yleisölle saman verran kuin *erityisviranomaisenkin*, ja sillä voidaan ilmaista selkeästi, että Oikeushallinnon erityisvirasto kokoaa yhteen oikeusministeriön hallinnonalan erityisviranomaisia. Myös ruotsinkielisen viraston nimen perusosana toimii paremmin yksikkömuotoinen ja yksiselitteisesti yhteen toimielimeen viittaava *specialmyndigheten*. Suositamme siis uudelle virastolle suomenkielistä nimeä *Oikeushallinnon erityisvirasto* ja ruotsinkielistä nimeä *Specialmyndigheten inom justitieförvaltningen*.

Ulla Onkamo

Ulla Onkamo
suomen kielen nimistönhuoltaja

Maria Vidberg

Maria Vidberg
ruotsin kielen nimistönhuoltaja

Salli Kankaanpää

Salli Kankaanpää
kielenhuolto-osaston johtaja

Charlotta af Hällström-Reijonen

Charlotta af Hällström-Reijonen
ruotsin kielen osaston johtaja